

Др Милан Ђ. Плавшић*

Структура и композиција монографије др Теодоре М. Станковић *Планирање и припрема пољопривреде за потребе одбране*¹ били су условљени предметом истраживања, ширином тема и тежњом аутора да одговори на бројна актуелна питања везана за планирање припрема пољопривреде за потребе одбране. Упркос изузетној сложености и разноврсности проблема који су у монографији обрађени, она је разумљиво и прегледно написана, тако да се лако чита. Неоспорно, друштвено је оправдано објављивање ове монографије, посебно када се зна да је наша земља не тако давно била изложена агресији НАТО-а, па су припреме друштва за потребе одбране, укључујући и пољопривреду, биле провераване у пракси.

Монографија се, због актуелности, оригиналности и квалитета, несумњиво издваја од већ објављених радова сличне садржине. У њој је третирана, у научном, теоријском и практичном погледу, досад недовољно истражена и веома актуелна проблематика, која има велики економски и одбрамбени значај. Према методолошкој систематизацији, монографија има седам одвојених, међусобно логички и методолошки повезаних делова, којима претходи кратак увод, а следе валидни закључци, сажетак, преглед литературе и афирмативни изводи и рецензија.

У првом делу, под називом „Рат – реалног савременог света“, аутор износи ставове о рату као друштвеној појави, анализира разна искуства из одбрамбених ратова, образлаже карактеристике савременог рата, глобализацију и нови светски поредак, и наводи последице агресије НАТО-а по пољопривреду и прехранбену индустрију наше земље.

Аутор је у другом делу монографије, под називом „Теоријске основе планирања пољопривреде“, посебну пажњу посветио техничко-технолошком прогресу и његовом утицају на развој пољопривреде, односно нагласио је неопходност планирања пољопривреде у оквиру укупног привредног развоја, као и њене специфичности и њихов утицај на планирање те привредне делатности.

Трећи део, под називом „Фактори развоја пољопривреде и прехранбене индустрије,“ садржи зналачку и детаљну анализу становништва и радне снаге (са разних аспеката), а потом и природних услова

* Аутор је редовни професор Пољопривредног факултета у Београду.

¹ Др Теодора М. Станковић, *Планирање и припрема пољопривреде за потребе одбране*, ИГП Миљковић, Београд, 2003.

и ресурса, као и средства за рад – опремљеност пољопривреде механизацијом.

„Стање у пољопривредној производњи и прехранбеној индустрији“ чини четврти део монографије. У њему аутор анализира место пољопривреде и прехранбене индустрије у структури наше привреде, образлаже њене организационо-поседовне карактеристике и тенденције кретања обима пољопривредне производње (ратарство, виноградарство, сточарство). Такође, расправља о прехранбеној индустрији као најзначајнијој прерађивачкој индустрији на основу пољопривредних сировина (прерада жита и производа од жита, индустријска прерада поврћа и воћа, производња биљних уља и протеина, производња шећера, индустријска прерада меса, прерада млека).

Пети део – „Планирање припрема пољопривреде и прехранбене индустрије у склопу општих припрема друштва за одбрану“ садржи расправе о: утицају савременог рата на пољопривреду и прехранбену индустрију, планирању производних чинилаца пољопривреде, планском усмеравању пољопривреде према захтевима одбране, планирању припрема прехранбене индустрије, робним резервама пољопривредно-прехранбених производа, систему снабдевања храном у условима рата, и другом.

У шестом делу, под називом „Биланси пољопривредно-прехранбених производа и њихов значај за одбрану“, ауторова пажња је првенствено усмерена на анализу биланса хране уопште, а потом на билансе пољопривредно-прехранбене производње (жито, пшеница, свеже поврће, грожђе и прерађевине, сточни производи и прерађевине).

Др Теодора М. Станковић у седмом делу – „Планске мере аграрне политике у функцији одбране“, анализира развојну политику у пољопривреди и прехранбеној индустрији и њено усклађивање са потребама одбране. Наиме, говори о природним ресурсима, производним капацитетима и технолошком развоју, производној политици у пољопривреди и варијантама програма производње. Такође, образлаже планске мере текуће аграрне политике у функцији развоја пољопривреде и прехранбене индустрије за потребе одбране, при чему посебно наглашава значај економских, административних и организационих мера аграрне политике за развоје те привредне делатности.

На основу сагледаних релевантних питања и наведених и анализираних чињеница у монографији, аутор је извео и валидне закључке. Будући да је савремени свет још увек суочен с бројним противуречношћима, као и ратним сукобима који угрожавају мирни развој човечанства, и да у таквим условима постоји примена силе ради постизања економских, политичких, војних и других циљева, мале и неразвијене земље, међу њима и наша, сматра аутор, морају се плански припремати за одбрану од агресије. У оквиру укупних припрема друштва за одбрану, планске припреме пољопривреде имају посебан значај с обзиром на њену улогу у снабдевању храном становништва и других снага система одбране земље.

У монографији је темељито анализирано постојеће стање у области планирања припрема пољопривреде и евидентирани су бројни проблеми који, директно или индиректно, утичу на припремљеност пољопривреде да задовољи потребе одбране. Истраживањем је доказана неопходност систематског планирања припрема пољопривреде у миру за њено успешно функционисање у рату, као и да виши степен планирања пољопривреде у миру омогућава лакши прелаз са мирнодопских на ратне услове и обезбеђење функционисања у тешким ратним условима. Систематским планирањем припрема пољопривреде за потребе одбране подстиче се стављање расположивих потенцијала у функцију одбране и усклађују потребе и приоритети потреба са могућностима друштва.

Анализом праксе функционисања пољопривреде у нашој земљи у току агресије НАТО-а показано је да се и у најтежим условима може обезбедити успешно функционисање пољопривреде само ако су претходно обављене планске припреме према плану одбране земље.

С обзиром на актуелност и интердисциплинарни приступ, сигурно је да ће монографија др Теодоре М. Станковић привући пажњу најшире читалачке јавности. Наиме, за таквом врстом радова постоји велико интересовање у јавности, посебно у институцијама (али и појединаца) који се баве проблемима планирања припрема нашег друштва за потребе одбране. Због тога ће користити не само стручној и научној јавности већ и студентима основних и последипломских студија образовних институција на којима се изучава та проблематика, али и свим другим читаоцима заинтересованим да прошире своја знања из те области.